



N:o 2.

Redaktör och utgifvare:
FRANS J. HUSS.

Telefon: Vasa 619.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 15 Januari 1897.

Expedition: Kungstensgatan 53.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.

Annonspris 20 öre pr petitråd.

17:e Årg.

Franz Schubert.

1797—1897.

I.

För hundra år sedan, den sista januari, föddes till världen sångens mästare, den snillrike tondiktaren Franz Schubert, och säkerligen kommer hans minne i anledning deraf att firas i hela musikvärlden med konserter för utförande af hans härliga tonskapelser. Hos oss har början dertill redan gjorts, då på sista kvartettsoarens program Schuberts sköna stråkkvartett i A moll utgjorde slut och glansnumret, till tonsättarens hyllning.

Särskildt i vår tid är framkallandet af Schuberts minne berättigadt och lärorikt. I samma mån som den närvarande verksamheten i tonkonstens tjänst visar en rådande brist på snillet inspiration, och detta ej minst på sångens område, är det glädjande för ett sant musikaliskt sinne att få värda blicken från nutidens nebulosor af kaotisk dimmassa till en klart strålande stjärna af första ordningen på konstens himmel, sådan som »sångens konung» Franz Schubert. Men icke blott på den vokala, äfven på den instrumentala musikens område var Schubert en herskare med Guds nåde, såsom han visat allt ifrån

sin storslagna C-dur-symfoni och andra kammarmusikverk ända till de förtjusande »Momens musicales» och »Impromptus», som äro eller borde utgöra en af de bästa skatterna i hvarje pianists musikbibliotek.

Robert Schumann, den store beundraren af Franz Schubert, hans genialiske konstbroder, och som tio år efter dennes döl genom framförandet af hans C dur symfoni rättade uppmärksamheten på värdet af Schuberts instrumen-

talmusik, yttrar också med afseende härpå: »Om äfven Schubert i sina sånger kanske visar sig ännu originellare än i sina instrumentalkompositioner, skatta vi dessa såsom rent musikaliska och i sig sjelfständiga lika högt. Han har toner för de finaste känslöstämningar och tankar, ja för lefnadsförhållanden och tilldragelser. Så tusenfaldig som mensklig diktan och traktan gestaltar sig, så mångskiftande är Schuberts musik. Hvad han skådar med ögat, hvad han berör med handen, förvandlar sig till musik; af stenar, dem han kastar, upp-springa såsom för Deukalion och Pyrrha, levande människogestalter. Han var den främste efter Beethoven, den som, dödsfiende till allt filisteri, skapade musik i detta ords högsta mening.»

Det är ofta stora snillens lott att få vandra törnbeströdda vägar, icke eller föga förstådda af sin samtid. Franz Schubert fick också erfara detta. Så länge hans korta jordiska bana varade, kom honom en knapp lön till del. Intet af det goda, som ödet kastar sina utvalda i skötet, hvarken guld eller ära eller lefnadslycka, beskärdes honom. Mängdens bifall och de stores gunst gäfvos ej till gengäld för hans snilles gäfvor. Fattig som han kom till världen lemnade han den. Hvad som för honom låg mellan vaggan och grafven var en hård kamp med en ständigt nöd, om också hans



Franz Schubert.

lyckliga naturel som ett barn af det glada, sorglösa Wien, och gudagnistan inom honom lättade hans väg och spred ljus öfver den. Obemärkt af världen gick han genom lifvet; endast för sin egen lust sjöng han som fågeln i luften, emedan han ej kunde annat, till dess döden bjöd honom tystnad och världen miste honom, innan den ännu visste, hvad den i honom egt.

Franz Peter Schubert föddes den 31 januari 1797 i Lichtenthal, en förstad till Wien. Hans far, son af en österrikiskt schlesisk bonde, hade i Wien utbildat sig till en dugtig skolman och blef föreståndare för en trivialskola i den nyssnämnda förstaden. Vid nitton års ålder gifte han sig med Elisabeth Fitz, som förut varit kokerska, och i detta äktenskap föddes fjorton barn, af hvilka Franz var det fjärde. Naturligt nog växte han sålunda upp i ett torftigt hem. Efter moderns död gifte fadern om sig, och familjen blef ytterligare förökad. Från sju år fick Franz besöka skolan och utmärkte sig som den främste bland sina kamrater. Hans böjelse för musik bemärktes snart, och hans far, som sjelf med ifver egnade sig åt musik, blef nu jemte den äldre brodern Ignaz hans lärare i violin- och klaverspel, sedan öfverlemnades hans musikaliska ledning åt kördirigenten Holzer, som, då gossen egde en frisk sopranstämma, öfvade honom såväl i sång som i piano- och orgelspel, äfvensom i generalbas. »Han har harmoni ända in i lillfingret!» utropade Holzer förtjust, då han märkte den stora begåfningen hos gossen, som redan vid den tiden började komponera för sång, klaver och stråkinstrument. År 1808 erhöll han på grund af sin vackra röst inträde i den s. k. konvikten, en koristskola för kejsrerliga kapellet, hvori han åtnjöt undervisning i både skolämnen och musik. Vid pröfningen väckte han hofkapellmästare Salieris stora uppmärksamhet, och han erhöll äfven verksamhet i den s. k. lilla konviktist-orkestern, der större tonverk, företrädesvis af Haydn, Mozart och Beethoven utfördes. Snart öfvertog han der förta violinen samt fick till och med hedern att leda orkestern, då dirigenten Rucizka var förhindrad. Denne hade också om den unge musikern det yttrandet, »att han måtte ha lärt af den gode Guden sjelf». Då Rucizka, som undervisade honom i musikteori, förklarade att han ej hade mer att lära honom, öfvertog Salieri sjelf hans vidare utbildning deri.

De-sa konstöfningar och upprepade teaterbesök under ferierna, hvarvid särdeles Cherubinis »Medea» och Glucks »Iphigenie auf Tauris» hänförde honom, verkade naturligtvis i hög grad befruktande på den genialiske gossens fantasi. Då han 1813 kom i målbrottet, lemnade han konvikten, kanske också af bristande smak för bokliga studier och af längtan efter frihet. Emellertid nöd-

gade honom nu fadern att genomgå en pedagogisk kurs, hvarefter han öfvertog en lärareplats i faderns skola och derigenom undgick konskriptionen. Han hade nu tid öfrigt för flitigt komponerande, om också de tre år han tillbragte i denna skolverksamhet voro en svår pröfvotid. Men under denna utvecklade han stor verksamhet som tonsättare. Så komponerade han blott år 1815 mer än hundra sånger, deribland »Erlkönig», Ossians sånger, Mignon-sångerna, två symfonier, två messor och andra kyrkokompositioner, piano- och kammarmusik samt ej mindre än sju operor och sångspel. Hans dramatiska förstlingsverk »Des Teufels Lustschloss» förskrifver sig redan från 1813—14. Flere andra operor, bland dem hans största: »Alfonso und Estrella» samt »Fierrabras», tillkommo några år senare.

Från skolundervisningens tvång befriades han 1817 genom en vän, Franz von Schober, som tog honom till sig och länge underhöll honom med penningar. Genom honom blef han bekant med barytonsångaren vid hofoperan Michael Vogl, som var den förste och en af de bästa tolkarne af hans visor. Ehuru trettio år äldre än Schubert blef han för honom en intim vän, af hvilken han fick mycket att lära. Till Schobers umgängeskrets hörde bland andra diktarne Mayrhofer, Bauernfeld, von Feuchtersleben, målarna Moritz von Schwind, Kupelwieser, Schnorr von Karolsfeld, musikerna Franz Lachner och Hüttenbrenner, och i denna krets upplefde han sina gladaste stunder.* För öfrigt lefde han i stilla tillbakadragenhet och under rastlöst arbete. Med otrolig lätthet och hastighet nedkastade han emellertid sina musikaliska tankar på papperet. Så nedskref han »Erlkönig» i ett drag, sedan han flere gånger genomläst dikten.

I likhet med Mozart kunde ej Schubert vinna en oberoende och trygg ekonomisk existens. Den enda anställning han hade var en musiklärareplats hos grefve Esterhazy på landtgodset Zelecz i Ungern under sommarmånaderna 1818 och 1824. En dirigentplats, som han 1816 sökte i Laibach, erhöi han icke; en organistplats i hofkapellet, som han kunnat få 1822, antog han ej, troligen kännande sig olämplig för regelbunden tjänstgöring. Efter Salieris död blef Weigl honom föredragen vid tillsättandet af vice kapellmästareplatsen i hofkapellet, och han sökte förgäfvast 1827 att blifva kapellmästare vid Kärntnertheatern.

Schubert var alltså hänvisad att lefva af honoraren för sina kompositioner, och, opraktisk som han var, kunde han i detta fall ej stå på sin rätt utan blef skamlöst lurad af giriga förläggare och fick lefva i nöd och

* Se berättelsen »Schubertiaderna» i nr 3, årgång 1896.

umbäranden, hvarigenom hans helsa undergräfdes. Så erhöi han för de sex första sångerna i »Winterreise», under det han låg på sin dödsbädd, af förläggaren Haslinger sex gulden, en summa, som hans vän Lachner förgäfvast sökte höja. En enda gång kunde hans vänner förmå honom att gifva en konsert, då hans trio op. 100 i Ess dur, tema med variationer ur stråkvartetten i D moll och flere af hans sånger väckte ofantligt bifall. Det var den 26 mars 1828. Hans sjuklighet hade redan då tilltagit i allvarsam grad. På sommaren samma år ökades allt mera de smärtor i hufvudet och den svindel, hvaraf han led, och ehuru mot hösten en förbättring inträdde, som tillät honom att med sin bror Ferdinand och ett par vänner göra några dagars utflykt till Ungern, hvarunder han visade sig glad och munter, försämrades hans tillstånd vid återkomsten till Wien. Den 3 november begaf han sig dock till Hernals, der der ett requiem af Ferdinand uppfördes, men detta var den sista musik han hörde. Krafterna aftogo allt mer, feber- och svindelanfallen blefvo tätare. En nervfeber nedlade honom på sjuk-sängen, der han dock ännu sysselsatte sig med cperaplaner och i sina feberfantasier sysselsatte sig med Beethoven, som han så högt ärade. Efter erhållande af dödssakramenten afsömnade den store tondiktaren den 19 november. Två dagar derefter, den 21 november 1828, skedde hans högtidliga begrafning på Währinger kyrkogården, der han efter sin önskan fick hvila helt nära Beethoven. År 1888 flyttades, som bekant, de båda mäsnas stoft till Wiens centralkyrkogård. Redan 1829 upprestes på Franz Schuberts graf en minnesvård med hans byst och 1872 reste man hans staty i Wiens stadspark. På denna läser man, utom hans födelse- och dödsår, dessa Grillparzers ord: »Döden begrof här en rik skatt men ännu skönare förhoppningar.»

Bayreuth.

Efter F. Weingartner.

I Neue Deutsche Rundschau har Felix Weingartner skrivit en uppsats med ofvanstående titel, hvori han kritiserar den nuvarande regimen i Bayreuth. Man har velat förringa denna kritik genom att efter vanligheten skylla på personlig lätskhet, men denna beskyllning bemöter författaren redan på förhand med följande ord: »Få begripa, att man af ren öfvertygelse handlar såsom man gör, och betänka, att just det oförbehållsamma uttalandet af en åsigt mestadels blott gagnar andra, men icke den uttalande sjelf, hvil-

ken på sin höjd skördar fientlighet och förföljelse.»

Vi kunna icke här följa i detalj författarens långa afhandling, men tro oss vara skyldiga våra läsare en antydan om hvad frågan gäller, hvarför vi här endast referera, huru förf. sammanfattar sina anmärkningar angående missförhållandena och deras orsaker. Det sker på följande sätt.

* * *

»Helt visst var det riktigt att uppbjuda allt för att fullföra föreställningarna i Bayreuth och utföra Wagners planer på en stilskola. Helt visst förtjenar fru Cosima Wagner beundran och erkännande för det mod, den arbetskraft och den klokhet, med hvilken hon ställt sig i spetsen för den praktiska och konstnärliga ledningen af festspelen. Men vid pröfningen af resultatet måste i första rummet frågas, huru den personlighet är beskaffad som företager sig att utföra en så väldig tanke. Med hängifvenhet och beslutssamhet är det icke tillräckligt. Wagner var en tysk mästare, jemte Weber den mest tyske, som någonsin lefvat. Men mästarens maka, festspelens nuvarande ledarinna, är dotter till en magyar och en fransyska, således allt annat än tysk. Man kan nu starkt sätta i fråga huruvida ett väsen, framgånget ur en blandning af så heterogena nationer, fullständigt förmår fatta den kärntyska grundtanken i det wagnerska konstverket, och vidare huruvida en kvinna är i stånd att bringa denna grundtanke till ett lefvande uttryck, att liksom producera densamma ur sig själf. Jag säger med afsigt *producera*, ty en fulländad framställning af det wagnerska konstverket går långt öfver det s. k. reproducerandet, långt öfver spel, sång, regie och dirigeringskonst. Den fordrar en genialisk uppfattning af den sceniska bilden i dess helhet, förbunden med den noggrannaste fackkännedom på alla dithörande gebit och med förmågan att så meddela det uppfattade, att hela bilden växer ut ur de särskilda delarne, på samma sätt som i en fullkomlig organism hvarje lem fogar sig till den andra och ingenting blir för mycket eller för litet.

Fru Wagner är i anlag och bildning så högt öfverlägsen flertalet af sitt kön, att hon trots allt skulle kunna vara till stort gagn för festspelen, om hon *inskränkte* sin verksamhet och hade vid sin sida män, hvilka med öfvertygelsens hänsynslösa mod bekämpade hennes villfarelser och hvilkas bättre insikt hon hörsammade. Hennes utslutande herravälde är en olycka, ty de ytliga och krypande — af dessa begge arter består ju menskligheten oftast — taga allt hvad hon befaller för äkta guld, utan att vidare tänka deröfver, emedan de tro sig mottaga det från Wagners enda rättmätiga full-

maktsinnehafvare. Men fru Wagners både otyska och kvinliga natur *hindrar* henne tvärtom från att verkligen tillträda detta fullmäktigskap och kommer hennes mycket beundrade verksamhet att synas blott såsom produkten af en genom flerårig öfning förvärfvad rutin, men icke såsom frukten af en verkligt genialisk begåfning.

Hade en tysk man stått i spetsen, i stället för en otysk kvinna, så hade vi, äfven om han icke varit något geni, ej behöft upplefva denna förkärlek för *utländska artister*, denna känslolöshet för ett *dåligt uttal* af tyska språket, denna böjelse för *sällsamheter i kostymväg*, detta konstverkets förvekligande genom onaturligt *långsamma tempi* o. s. v. Vi hade då ej heller upplefvat, att för framställningen af kraftiga gestalter utvalts sådana konstnärer, hvilka väsen af naturen är vekt och passivt, t. ex. Perron för Wotan.

Äfven fru Wagner skulle komma till insikt om att en man behöfdes i spetsen för Bayreuth; på samma gång måste hon känna en stigande oro öfver hvem som skulle öfvertaga festspelens ledning, då hon själf en gång ej vore i lifvet. Men ödet hade förträffligt spelat henne i händerna. En son fanns ju, som var mästarens lifslevande arfvinge. Hvarför skulle icke han också kunna göras till den andliga arfvingen? Visserligen fanns der en omständighet som var betänkelig. Den unga herr Wagner hade nämligen befunnits omusikalisk och derför ej blifvit undervisad i musik. Deraf har hvarken han själf gjort någon hemlighet, ej heller hans moder för tio år sedan och ännu senare. Men det betydde ingenting. Då folk med individuell begåfning icke äro omtyckta i Bayreuth, ja, till och med i ledningens syfte betecknas såsom »ruinerade»*) så behöfde man icke länge betänka sig på att drilla den för musik ögonskenligen icke begåfvade Siegfried så länge, tills det blef någonting liknande en musiker af honom. Också förutsåg fru Wagner mycket väl med sin förträffliga människokännedom, att hon nog skulle finna folk, som voro beredda att i rättan tid utsprida ryktet om det »nya geniet».

Man vågade alltså kuppen. På otroligt kort tid förvandlades eleven vid tekniska högskolan icke blott till en musikstuderande, utan till en mästare i dirigeringskonsten. Med några inlärdade stycken, som han framförde med mycket sällsamma nyanser, bereste han under tre år flera stora europeiska städer, i hvilka hans faders namn och hans moders vidsträckt förbindelser öppnade alla dörrar för honom. Entusiastiska berättelser och interviewer flögo genom världen. Plötsligt följde

*) Chamberlains förolämpande uttryck om de konstnärer, som medverkade i Bayreuth under Wagners lifstid.

offentliggörandet af ett af hans bref »an die Redenden Künste», hvaraf man fick veta, att herr Siegfried Wagner redan höll dirigerandet för en för honom öfvervunnen ståndpunkt och ansåg sig upphöjd öfver en sådan verksamhet, som stode i »andra rummet». Goda kapellmästare kunde man ju alltid finna, menar han, alltså behöfver han icke vidare befatta sig dermed. Oaktadt man icke kan neka att detta obetingadt vore en stor vinst, så förblifver dock den exempellösa oförsyntheten i detta skriftstycke lika beundransvärd som det lugn, hvarmed herrar dirigenter hafva mottagit det. Hans Richter såsom »äldste vän i familjen» förklarar i »Times» Siegfried Wagner för en framstående dirigent och regissör. Antingen man i denna förklaring vill se ett uttryck af öfvertygelse eller en akt af vänskap, i hvarje fall blifver en oförklarad rest öfrig. Richter är också blott kapellmästare, och som sådan naturligtvis kompetent att dirigera, men förstår ingenting af scenen enligt Siegfried Wagners eget uttalande. Hur har han då kunnat utleta, att Siegfried Wagner äfven är en framstående regissör?

I hvarje fall har detta bref »an die Redenden Künste» framkallat ett ogement löjligt intryck, hvilket erhåller en rent af pinsam karakter genom den rökelse, som fru Cosima Wagner i sitt till styrelsen för Berlins Wagnerförening riktade bref strör ut öfver sina trogna. Det vore dock alltid önskvärdt att i afseende på de befallningar, som kapellmästarne i Bayreuth skola utföra, det en gång tydligt fastställdes, hvilken skillnad det ligger deri, om Richard Wagner befallde, eller om Cosima eller Siegfried befalla.

Icke blott fru Wagner utan äfven den tyska publiken har sin skuld deri, att Bayreuth icke är hvad det kunde vara. Hade denna publik understött Richard Wagner i stället för att bekämpa honom, så hade han nått sitt mål i yngre år och festspelen hade längre stått under hans ledning. Hade denna publik i Bayreuth skådat sin stolthet och en höjdpunkt i sin nationella konst, så hade Bayreuth icke hemfallit åt utlänningar. Man tänke sig i stora operan i Paris ett mästerverk, framställt af sångare, som rådbåkade det franska språket! Föreställningen skulle aldrig få fortsättas till slut. Men i Tyskland mottog man icke blott med lugn en Lohengrinföreställning, i hvilken de flesta hufvudpersonerna talade en afskyvärd tyska, utan fann också att främlingarnes medverkan gaf föreställningen ett »förhöjdt intresse». Hur ofta har det icke beklagats och är alltjämt att beklaga, att tysken saknar det som andra folk ha för mycket: *stoltheten* öfver sin nation. Hade Wagner lefvat längre efter det han ändtligen nära sjuttioårig blifvit erkänd af hela världen, så hade

kanske nationalmedvetandet blifvit stärkt genom Bayreuth, och hade hans fru senare stått gent emot en af detta medvetande fylld publik, så hade hon måst underlåta mångt experiment. Men nu har Wagners sorgebarn, hans tyska festspelhus, blifvit en mönster-teater för amerikanare, engelsmän och fransmän!

Festspelen i somras saknade liksom förut den stora, enhetliga karakteren och upplöste sig i en rad af lyckade och misslyckade enskildheter, men de egde dock något, som fördelaktigt utmärkte dem framför de föregående allt sedan 1888. Hade kanske dock varnande stämmor, som man till det yttre föraktade, inträngt i Wahnfrieds helgedom? Ryktena att de Rezke skulle sjunga Siegfried och Lassalle Wotan hafva icke bekräftat sig; man hörde i hufvudpartierna utom fru Gulbranson nu endast tyska sångare; och »Bayreuthertempot» var försvunnet, tidmåtten utfördes enligt Wagners föreskrift, den man äfven i öfrigt mera sträfvade att följa. Föreställningarnaingo derigenom en *ärligare* karakter än de föregående åren, och det var framför allt detta som utmärkte dem. Mätte man fortfara i denna anda! Festspelen skola då finna deltagande äfven hos dem, som visserligen tro på fru Wagners ofelbarhet lika litet som på påfvens, men scm i stället hafva bevarat det Wagnerska konstverkets ideal rent och oförfalskadt i sina hjertan. De äro visserligen blott få, men som bekant är det öfverallt blott få, som slutligen behålla rätt och åstadkomma någonting fruktbart, icke den stora osjelfständigt eftersägende massan. Bayreuth skall alltid hafva tre stora företräderna framför andra teatrar: det underbart stilfulla huset med sin förtäckta orkester, möjligheten att utsöka de framställande krafterna efter eget val, samt slutligen oberoendet af vanliga teatrar alla möjliga arter upptagande repertoar. Lyckadt och misslyckadt kommer nog äfven i framtiden att omvexla. Mätte det lyckade få en allt starkare öfvervigt! En sak, nämligen den enkla storheten, den *äkta* hänförelsens flykt, kan visserligen blott återskänkas åt festspelen af en person, nämligen ett väldigt, alltomfattande och oafhängigt snille! Vi kunna hoppas att han kommer, men vi kunna icke förebrå någon därför, att han ännu icke är här. Alltså — låt oss hoppas!

Men vi kunna göra ännu mera än att dådlöst hoppas. Om vi begära af Bayreuth att det skall vara ärligt emot oss, så måste vi också vara ärliga i vårt förhållande. Ofta har det händt mig, då jag inför festspelens vänner och gynnare yttrat mig öfver Bayreuths brister, att jag funnit det fullständigaste medhåll, som dock genast åtföljts af den nästan ängsliga bönen att för all del icke yttra min åsigt offentligt, enär man vore skyldig Wagners minne

och namn att icke röra vid festspelen och upptäcka deras ofullkomligheter för allmänheten. Hellre tåga än äfventyra föreställningarnes bestånd! En af de mest bekanta Bayreuthianerna, till hvilken jag hade öfversänt min bok »Ueber das Dirigiren», tillskref mig, jemte en bön att icke nämna honom, bland annat följande: »Måste det komma derhän — tyvärr fruktade jag det länge — att bristerna i Neu-Bayreuth en gång skulle skoningslöst blottas? ... Det gör dock ondt att efter ett dussin år en invigd skall uppträda på detta sätt. ... Bayreuth måste vi trots allt hålla högt.»

Ännu tydligare uttalas den sista satsens mening af en spirituel österrikisk skriftställare i en redogörelse för nyss nämnda bok. »När en man sådan som Weingartner nu uppträder med klander, så arbetar han icke för vännerna utan för motståndarne. Här måste vi framför allt beundra, vi som äro mäktiga af beundran. Denna insigt är viktigare för världen än kritik.»

Skulle Bayreuth verkligen ensamt för sig få taga i anspråk detta »omnia admirari»? Jag vänder mig nu icke till de hysteriska lofsångarne i fru Wagners följe, utan till allvarliga, Wagners lifsverk troget hängifna män, till hvilka jag äfven räknar de båda nyss citerade. Tron I verkligen att I hedren vår mästares minne och befordran hans sak, om I viljen beundra eller dölja de nuvarande festspelens alla brister? Tron I icke att I just derigenom drifven Bayreuth till förfallets brant? Stora berg kasta sin skugga långt fram på ängen, och stora händelser kunna draga efter sig dystra följder. Betänken hvilken vrångbild, som uppstod af Jesu lära; då hufvudet fattades föllo lemmarna i sär. På samma sätt är det alls icke underligt att ett osäkert sökande trädde i stället för klar bestämdhet, då mästaren Wagners väldiga vilja icke mer kunde verka. Helt visst vilja vi hålla Bayreuth högt och använda all kärlek och kraft på att bibehålla festspelen. Men vi vilja icke genom falsk beundran och feg förtegenhet lägga hyende under villfarelsen, ty derigenom blifva vi helgedomens fiender och skändare!»

* * *

Till sist riktar Weingartner några ord mot dem, som angripit honom med anledning af hans ofvan nämnda bok, hvari han redan framstälde en del anmärkningar mot Bayreuth. Dessa anmärkningar har han i sin uppsats ytterligare styrkt med bevis, hvilka hats motståndare oss vederligen ännu icke i sak kunnat vederlägga.

— □ —

Beethoven och Göthe.

(Forts. och slut.)

Det är i sjelfva verket anmärkningsvärdt att Göthe i sina memoarer icke en enda gång nämner Beethovens namn. Det enda ställe, der det är fråga om mästaren, är i ett bref, adresserat till Zelter, direktör för die Singakademie i Berlin, för hvilken man Göthe hyste en aktning, som ensamt hans brist på musikalisk smak kan förklara. Se här hvad han tillskref honom från Carlsbad, under datum af den 2 september 1812, d. v. s. få dagar efter det äfventyr, som vi nyss ofvan berättat:

»I Teplitz gjorde jag bekantskap med Beethoven; hans talang förvånade mig högeligen. Olyckligtvis är det en oregerlig krabat. Han anser att världen är en afskyvärd uppfinning. Åsigtten kan vara riktig, men den är ej egnad att göra lifvet dragligare för honom sjelf och dem han umgås med. Man måste ursäkta honom i alla fall och beklaga honom, ty han håller på att fullständigt förlora hörseln, och denna åkomma är honom ännu mera till men för hans umgängesförhållanden än för hans konst. Redan ganska lakonisk af naturen, kommer han att i dubbelt mått blifva det till följd af denna olycka.»

Och dock kunde denne oregerliga varelse, denne grofhuggare, denne tölp vid tillfälle släta ut tasserna, hvilket bevisas af denna förtjusande biljett, adresserad till en tioårig virtuos, som hade tillskrifvit honom för att uttrycka sin beundran och bedja honom emottaga en portfölj, broderad efter hennes smak.

»Min goda och kära Emilie, min lilla rara väninna! mitt svar på din skrifvelse har låtit vänta på sig. En mängd göromål och min fortfarande opasslighet skola tjena mig till ursäkt, vidare bevisar mitt vistande i Teplitz, dit jag kommit för att återvinna min brutna helse, tillräckligt att jag icke betjenar mig af några simpla svepskal.

»Beröfva icke Händel, Haydn och Mozart deras lagerkrans för att erbjuda den åt mig, kära barn; de äro den tusen gånger värdigare än jag. Hvad din portfölj beträffar, så skall jag förvara den tillika med andra bevis på aktning, som jag ännu icke till fullo förtjent.

»Fortsätt att arbeta, åtnöj dig icke med ett ytligt studium i musik, utan sök att tränga till dess innersta. Hon är värd denna ansträngning, ty konsten och vetenskapen kunna ensamt höja oss mot det gudomliga.

»Om du hyser någon önskan, som jag kunde uppfylla, kära Emilie, så vänd dig fritt till mig; den verkliga konstnären hyser alls ingen ringaktning för de anspråkslösa. Han inser det konsten är oändlig och har inga

gränser; i det dunkel, hvaraf han omgifves, anar han alltför väl det omätliga afstånd, som skiljer honom från hans mål. Också bedröfvas han och är modfäld, allt under det man beundrar honom, öfver att ej kunna hinna dessa höga regioner, der han på långt afstånd ser glimmar det strålande ljus, hvars eröfring hans snille drömmar om.

»Nog skulle jag gerna vilja besöka dig, och jag skulle föredra att söka gästfrihet i ditt enkla hus framför många högmögna herrars, hvars hjerta endast hyser fattigdom. Kommer jag någon gång till H. . . , så kan du lita på att jag tar in hos din familj.

»I mina ögon hafva människorna inga andra företräden än dem som dygden tillförsäkrar dem. Bland hederligt folk trifs jag och känner mig lycklig!»

Hvad skulle Göthe sagt, om han hade känt till detta stycke? Hade han icke måst medgifva att besten, som han sett skutta, kunde om det behöfdes räcka vacker tass. Hvad mig angår, när jag ser Beethoven göra sig så smekande och mildra tordönet i sin röst till de ljufvaste harmonier, så tycker jag mig höra Botten, då han begär att få de mest olika roller vid fördelningen af dem i »Pyramus och Thisbe».

»Låt mej få spela lejon också; jag skall ryta så bra att allihop ska få godt humör, jag skall ryta så att hertigen skall ropa: »da capo! da capo!»

»Om du ryter alltför fasligt, så skrämmar du hertiginnan och de andra damerna så att de börja skrika, och det vore nog för att få oss hängda allesammans.»

»Jag medger, go' vänner, att om vi gjorde dessa damer tokiga af förskräckelse, så skulle de just ha kvar jemt så mycket förstånd som fordrades för att låta hänga oss. Men jag skall stäffa min röst, så att jag skall ryta för er så mildt som en turturdufva. Ja, jag ska' ryta så att ni tror det är en näktergal.»

Musikaliskt värdefulla piano-etyder.

I en af dr Haase i Nordhausen här- om skrifven uppsats, som vi här följa, berättas att skriftställaren Eugen Zabel med anledning af att en hans vän förärat honom en afbildning i elfenben af Anton Rubinssteins hand yttrat, att den genialiske pianisten alls icke hade några pianomessigt formade händer, hvilka kunde tyda på hans konstnärliga kall. Äfven fingrarna voro korta, ehuru de rörde sig fjäderlätt och med full mannakraft. Dessa anmärkningar röra ej blott Rubinstein utan flertalet af pianister, i synnerhet de kvinnliga, och bland senare tiders stora pianovirtuoser kan egentligen blott

nämnas en, som derifrån gör ett undantag, nämligen Liszt, hvars händer voro bildade utöfver måttet af det vanliga och utgöra idealet för pianomessig byggnad. Derför är hvar och en pianist, som egnar sig åt den reproducerande konstnärens kall, hur gynnsamt han än i öfrigt må vara utrustad af naturen, tvungen att med energisk flit egnas sig åt det handtverksmessiga och tekniska i hans konst samt att genom planlagt, oafåtligt studium arbeta på utbildningen af sin hand och handled. Händel såväl som Beethoven och Schumann hafva måst öfva sig på klaveret, och den senare vågade sig för det ändamålet in på ett experiment, som förlamade högra handens långfinger, så att han måste avsluta sin virtuosbana. Vägledning och skolor till teknisk utbildning saknas icke, och de anspråk man i vår tid ställer på kraft, uthållighet och färdighet hos en virtuos äro sådana, att den, som utbildar sig till konstnär, får göra sig vida bekant med etyd litteraturen, och der till bör han äfven under sin långvariga och trägna studietid hafva tillfälle. Att icke tala om de pianoskolor, som han från första början till virtuositetens kulmen måste genomgå, har han äfven att göra sig förtrogen med de klassiska etydverken af Herz, Czerny, Löschhorn, Köhler, Kullak, Tausig etc. och får kanske till och med gripa till den »stumma» klaviaturen för öfvingarnes fullständiggande.

Något annorlunda förhåller det sig med pianoelever, hvilka ej satt sitt mål så högt, hvilkas sträfvan kanske endast går ut på att kunna tolka korrekt och flytande de klassiska mästarnes af olika konstepoker, om också icke med den elegans och konstnärliga talang, som konsertsalen kräfver. Visserligen måste äfven dessa tänka på hvad Czerny föreskrifver angående sina »Dagliga öfningar», nämligen att ingenting för den spelande är viktigare än att så ofta öfva förekommande svårigheter, till dess de äro fullkomligt öfvervunna, men eleven kan dock förfara kritiskt i valet af etyder och tillika beträffande den tekniska utbildningen söka uppfylla Moscheles' fordran, som lyder sålunda: »själen skall öfva mer än fingrarna! Det är hufvudsaken.» Med andra ord: en sådan pianoelev kan, när han hunnit öfver nybörjarskadiet, välja etyder, hvilka befördra jemte tekniken äfven smaken, d. v. s. sådana, som ej äro allenast i tekniskt hänseende ändamålsenliga, utan äfven musikaliskt värdefulla. Idealet för en etyd är först då uppnådt, när båda dessa egenskaper äro förenade: pedagogiskt och konstnärligt värde. Läger man nu denna måttstock på den anseliga etyd litteraturen, skall man förvånas öfver hur få öfningsverk bestå profvet, huru många som äro blott fingeröfvande, muskelstärkande och handledsuppmjukande utan att bjuda

någonting alls åt själen. Att nu i historisk följd sammanställa och karakterisera de etyder, som motsvara ofvan nämnda ideal, skall här försökas och dervid åt den sträfsamme musikeleven lemnas en fingervisning huru han kan vid sina tekniska studier sammanbinda det musikaliskt fängslande med det nyttiga.

Såsom Joh. Seb. Bach inom tonkonsten är en värld för sig, så erfordrar också tekniken för återgifvandet af hans klaverkompositioner ett särskildt studium. Med honom begynner en ny epok i klaverspelets historia i så fall, att han först använde en applikatur, som var afvikande från den förut brukliga, i det tummen, som ej före honom användts vid spelandet, genom honom kom till sin rätt. Denne Atlas, som bär hela den nyare musikvärlden på sina jätteskuldror, har också skapat etydverk, hvilkas studium utgör eller borde utgöra pianistens dagliga bröd — »das wohltemperirte klavier». Detta är det klassiska etydverket för det polyfona pianospelet och först och främst nyckeln till Bachs egna pianoverk. Om det höga pedagogiska och konstnärliga värdet hos denna skapelse herskar blott en mening, och från Beethoven till Wagner och Rubinstein har sjungits lofhymer öfver densamma. De 48 fugorna och preludierna i »das wohltemperirte klavier», af hvilket första delen utkom 1722, den andra 1744, höra till de dyrbaraste perlorna i hela pianolitteraturen, och huru betydande saker Bach än skapat för detta instrument (vi nämna endast hans tre Toccaten, hans D-moll-konsert och Suiter), så blifver dock »das wohltemperirte klavier» hans mest ansedda och utbredda verk, som ensamt det skall kunna betrygga den höge mästarens odödlighet. Med den betydelse och det höga värde, som förefinnes i »das wohltemperirte klavier» är det ej nog att endast spela ett urval af dess nummer, utan för en hvar, som har allvar med sitt pianostudium, gäller det rådet att oafkortadt och oupphörligt studera det. Den oöfverträffliga tekniska nyttan deraf med hänseende till fingrarnes lika styrka och oberoende af hvarandra skall han snart erfara, men äfven de musikaliska skönheter, som emellertid ej likna blomster som plockas på väggkanten utan ur djupa schakt måste mödosamt nog hemtas upp. Om än fugans stränga byggnad i allmänhet utesluter den melodiska tjusningen, så är dock denna så mycket oftare till finnandes i preludierna, och många af dessa äro äfven i den meningen förebilder för den moderna pianolitteraturen. Det skulle föra oss för långt att påvisa allt hvad Bach har att bjuda oss i sitt »wohltemperirte klavier», här må dock framhållas några af de mest fängslande och vår moderna smak bäst motsvarande styckena.

I första delen: nr 1 (C dur) med det bekanta flerfaldigt bearbetade preludiet (af Gounod använt i hans välkända »Ave Maria»), 3 (Fiss dur), 4 (Ciss moll), båda framstående genom preludierna, 5 (D dur) med den vackra, ståtliga fugan, 6 (D moll, preludium), 8 (Ess moll) med särdeles djupsinnigt preludium, 15 (G dur, preludium), 17 (Ass dur, preludium), 18 (Giss moll, preludium), 21 (B dur, preludium) och framför allt 22 (B moll), hvars preludium till skönhet och djup likställts med andantet i Beethovens Sonat op. 106 och förspelet till tredje akten af »Meistersinger». — I andra delen, som till sitt musikaliska innehåll om möjligt öfvergår den första: nr 3 (Ciss dur), 5 (D dur), 7 (Ess dur), 12 (F moll), 13 (Fiss dur), 15 (G dur), 17 (Ass dur), 18 (Giss moll), 20 (A moll) och 24 (H moll).

(Forts.)

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. operan. Jan. 1, 4, 13. Wagner: *Lohengrin* (Elsa, Ortrud: fru Östberg, Almati-Rundberg; konungen, Lohengrin, Telramund, häroparen: hrr Sellergren, Ödmann, Söderman, Lejdström). — 2. Hallström: *Per Svinaherde* (Hans: hr Bergström, deb.). — 3 kl. 1,30: *Vermålingarne*; kl. 7,30: Mozart: *Figaros bröllop* (grefvinnan, Susanna, Cherubin, Marcellina, Barbarina: fru Östberg, frökn. Kragballe, Karlsohn, fru Strandberg, frök. Gaston; greve Almaviva, Figaro, Bazil, dr Bartholo, don Curzio, Antonio: hrr Forsell, Lejdström, Henrikson, Brag, Bröderman, Grafström). — 5. Adam: *Nürnbergerdockan* (Bertha: frök. Karlsohn; Cornelius, Donathan, Miller: hrr Brag, Henrikson, Forsell). Gluck: *Orfeus*. — 6 kl. 1,30: *Vermålingarne* (Anna: frök. Skärln, 1:a deb.); kl. 7,30: Gounod: *Philemon och Baucis* (Baucis: frök. Petrini, Philemon, Jupiter, Vulcanus: hrr Lemon, Sellergren, Bergström, deb.); *Blomsterballett*. — 7. Auber: *Kronjuvelerna*. — 8, 11. Bizet: *Carmen* (Carmen, Micaela: fru Linden, frök. Karlsohn; don José, Escamillo: hrr Ödmann, Lejdström). — 9. Mozart: *Figaros bröllop*. 10 kl. 1,30: Hallström: *Per Svinaherde*; kl. 7,30: Humperdinck: *Hans och Greta* (frök. Ahlstedt, deb.); Mascagni: *På Sicilien* (Santuzza, Lola, Lucia: fru Brag, Almati-Rundberg, Strandberg; Torridio, Alfio: hrr Ödmann, Söderman). — 12. *Vermålingarne* (Erik: hr Lemon). — 14. Thomas: *Mignon* (Lothario: hr Bergström, deb.). — 15. Wagner: *Valkyrian* (Sieglinde, Brünnhilde, Fricka: fru Östberg, Almati-Rundberg, Linden; Wotan, Siegmund, Hundung: hrr Söderman, Bratbost, Sellergren).

Vasateatern. Jan. 1—6. *En vintersaga*. — 10. *Lycko-Pers resa*.

Södra teatern. Jan. 1—15. Varney: *Blåa frun* (fru Emma Berg, gäst).

Vetenskapsakademien. Jan. 12. *Tredje kammarmusiksoaren* af Aulinska kvartetten. 1) N. Rimsky-Korsakow, A. Liadow, A. Borodine, A. Glazuonow: Stråkvartett, B dur, öfver ett gemensamt motiv: B-la-f; 2) Louis Glass: Pianoqvintett (manuskript); 3) Franz Schubert (1797—1897): Stråkvartett, A moll, op. 29. — 15. *Konsert* af operasångaren Th. Hofer; biträdande: frökn. Sigrd Lindberg, Alfild Larson.

Operans förrämsta tilldragelse under första hälften af månaden är »Valkyrians» återupptagande. Rolbesättningen är i hufvudpartierna densamma som förut. En konsert samma afton operan först uppfördes denna gång hindrade oss åhöra densamma. För öfrigt intet nytt på repertoaren, men fortsatta debuter af fröken Ahlstedt och herr Bergström samt en ny sådan i Aonas lilla parti i »Vermålingarne» af fröken Emma Skärln, förut bekant genom här gifna konserter.

Södra teatern har haft god framgång med sin operett »Blåa frun», som i baronessans äfventyr är litet vågad men innehåller flere rätt lustiga scener, bl. a. när i sista akten baronen (hr Wagner d. ä.), förklädd till den gamla ostrombryterskan, bevittnar tète-à-tête mellan hans hustru och gardeskaptan. Musiken innehåller åtskilliga rätt vackra solosaker, duetter och ensembler utan att dock vara synnerligt originel; instrumentationen är fin och vårdad. Fru Emma Berg, baronessan, skördar naturligtvis lejonparten af bifallet, men äfven fröken Nilsson gör sig förtjent deraf genom behaglig sång och framställning, och hr Barcklinds sympatiska röst jemte goda spel bidrager ock till framgången, likasom båda herrar Wagners komiska framställningar som baronen och gardeskaptanen.

Tredje kammarmusiksoaren gafs för godt hus, och soarégifvarne skördade, särdeles med slutnumret, Schuberts härliga stråkvartett, rikt bifall. Det närmast föregående, pianoqvintetten af danske komponisten Louis Glass, här utförd från manuskriptet och för första gången, är en rhapsodi af några vackra melodiska ansatser, inmängda i en komposition af öronpinande dissonanser. Mest njutbart i densamma var tredje numret, ett scherzo. Soaren inleddes med en stråkvartett af fyra ryssar, som i den komponerat hvar sin sats öfver samma motiv: B-la-f. (motivet b, a, f i nedstigande) ett skämtsamt tacksambetsbevis mot den ryske musikförläggaren Belaieff. Någon enformighet vidlader därför det hela, men den ersättes af den individuella skiljaktigheten hos komponisterna, och hvarje sats blir därför underhållande, såväl de mera utarbetade första och sista af Rimsky-Korsakow och Glazuonow, som Liadows lifliga scherzo och Borodines pikanta spanska serenad. Utförandet var i allo berömvärdt. Hr Stenhammar skötte flygeln i kvintetten.

Hr Hofers soaré var talrikt besökt och publiken bifallsslösande. Hr H. besitter en väldig basstämma, som bättre torde låta höra sig på en stor scen än i en liten konsertsal, helst om intonationen blir något säkrare än vid detta tillfälle. Fröken Sigrd Lindberg biträdde och spelade med utmärkt ton och nyantering, smak och känsla en sonat (G-moll) af Tartini och Adagio af F. Ries. Hr Tor Aulin, som enligt

annonserna skolat medverka, blef förhindrad att uppträda. Fröken Larson skötte förtjenstfullt ackompanjemang hela aftonen.

Från in- och utlandet.

Kungl. operan. Repertoaren för närmaste tiden upptager »Martha», »I Bretagne», »Brudköpet», »Jolantha», hvari fröken Hulting lär komma att åter beträda scenen, »Ifigenia» och »Alphyddan». En tillämnad symfonikonsert i slutet af månaden kommer troligen att upptaga en särskild afdelning med kompositioner af Franz Schubert, hvars hundraåriga födelsedag dermed firas.

Musikmatiné har i dessa dagar gifvits i kronprinsens våning i närvaro af konungen och kronprinsen samt en mindre krets inbjudna.

Matinéns hufvudsakliga syfte var att bereda en ung violinist, hr Sven Kjellström, tillfälle att låta höra sig inför de kungliga. Den unge, begåfvade, förut genom offentligt uppträdande fördelaktigt bekante violinisten, elev af prof. Lindberg, utförde en del nummer af Vieuxtemps, Sarasate samt Lago (som bekant professorskan Netzels pseudonym). Denna tonsättarinna ackompanjerade till samtliga kompositioner. Hr Kjellström vann mycket erkännande och anses ha en mycket lofvande framtid för sig.

Musikfesten i sommar under utställningen hotar att blifva instäld. Komiterade hafva i ett meddelande förklarat, att företaget väl fått tillräcklig ekonomisk garanti, men att det icke lyckats skaffa för ändamålet fullt lämplig lokal, hvarför komiterade afstyrka företaget och dermed anse sitt uppdrag fullgjordt.

Filharmoniska sällskapets andra abonnementskonsert eger rum d. 2 februari i Musikaliska akademiens stora sal. Solister äro bl. a. fru Brag och hr C. F. Lundqvist.

Hr Ragnar Grevillius förbereder till den 12 februari en soaré i Vetenskapsakademiens hörsal, med biträde af fru Dagmar Möller, fröken Alma Hulting och hr Sven Kjellström.

Hedrande utmärkelse. Nyligen utkom i London ett vidlyftigt verk, med titeln National Portrait Gallery of British musicians, redigerad af mr J. Wariner, mus. dr. och hvilket innesluter öfver fem hundra porträtt och biografier af infödda utländska eminenta, lefvande musikaliska konstnärer, hvilka, enligt redaktionens anmälan, ha verkat och fortfarande verka med fram-

gång för musikens höjande i Storbritannien och Irland.

Bland de högst få utländska artister, hvilkas porträtt stå införda i National Portrait Gallery of British Musicians, finnes vår landsmaninna, fröken Hildgard Werner, bosatt i Newcastle on Tyne. Fröken Werner är den enda musikaliska artist från Sverige, Norge eller Danmark som upptagits i galleriet.

Tonsättaren Vilh. Stenhammar med fru har nyligen återkommit till fosterlandet efter en tids vistelse i Dresden, der han skrivit den stora kantat, som skall utföras vid Stockholmsutställningens öppnande. Om en kort tid beger han sig till Köpenhamn för att öfvervara utförandet af sitt verk »Snöfrid» i Musikföreningen.

En ballad af Ivar Hallström, nyligen komponerad och tillägnad hans vän kammarsångaren Simonsen i Köpenhamn, skall snart utkomma på Wilh. Hansens förlag derstädes och torde komma att uppföras vid någon större konsert under säsongens lopp.

En musikers memoarer. Under rubriken Några blad ur Isidor Dannströms minnes-anteckningar har den äldre operasångaren, komponisten och sångläraren från trycket utgivit en prydd bok i stort oktavformat om 95 sidor med författarens porträtt från yngre dagar och bihang af en för några år sedan af honom komponerad vacker sång. Boken är ej tillgänglig i bokhandeln. Vi kunna emellertid ej, i lycklig besittning af densamma, underlåta att påpeka detta intressanta verk, rikt på personliga erinringar om tonkonstnärer, sådana som Chopin, Mendelssohn, Berlioz m. fl. och många af världens förnämsta lyriska konstnärer. Ett stort rum i boken är egnadt åt Jenny Lind, med hvilken Dannström var kamrat vid Stockholmsoperan, och hvars storhet som sångerska och dramatisk konstnärinna ingen kan bättre än han bedöma. Intressant är också hans jämförelse mellan henne och Kristina Nilsson. Många anmärkningar om sångundervisningen och dess metoder, bygda på lång erfarenhet och grundlig insigt, förhöja bokens värde.

Göteborg. Den 9 januari gafs här konsert af hr Olallo Morales, biträdd af sångerskan fru Em. Walter, violinisten fröken Hedvig Edgren och dr Karl Valentin. Hr Morales, elev af Musikaliska akademien, ådagalade goda egenskaper som pianist och som komponist med en anslående »Mazurka» och två melodiska sånger efter Heine, allt vittnande om lofvande musikaliska anlag.

Södertelge. Fröken Alma Hulting, den framstående sångerskan, har nyligen gifvit en konsert härstädes.

Från våra grannländer.

Kristiania. Jan. 2—13. Musiklivet under början af året har varit matt. Kristiania teater har af musikpjeser åter bjudit på operetten »Flagermusen» med hr Kloed som Eisenstein, fru Elis. Dybvad som Adèle. Å Eldorado har »Anderson, Petterson och Lundström» trängt ut musikpjeserna, hvar af blott en fars operett »Lille Nitouche» visat sig på scenen. Musikföreningens konserter ega rum den 30 jan., 20 febr. och 20 mars.

Helsingfors. Dec. 29 — jan. 15. Svenska Teaterns få musikföreställningar i början af året ha bestått af »Vermålingarne» och »Lilla helgonet» med hr och fru Castegren i hufvudrollerna. Italienska operan, nu på Societetsteatern, har under denna tid bjudit som nyhet på Marchettis »Ruy Blas» och vidare på »Pajazzo», »Fra Diavolo», »Linda», »Lucie», »Gioconda», »Carmen», »Cavalleria» och »Rigoletto». På Finska teatern (Suomalainen teatteri) har nu äfven uppförts en musikpjes, nämligen »Regementets dotter» (»Rykmentin tytär») med biträde af Filharmoniska sällskapets orkester, under dir. Kajanus ledning, och med fröken Ida Flodin som Marie. Nämda sällskap har äfven gifvit en populär konsert och nyårsdagen en matiné med biträde af sångerskan frök. Lydia Müller. — I Universitetssalen konserterade d. 8 jan. pianisten Eugenia Primo, biträdd af sångerskan från Kejsarl. teatern i Petersburg Helene Werni och violinisten Anna Gomovelskaja. Till d. 15 jan. har Alfred Reisenauer annonserat konsert.

Köpenhamn. Dec. 30 — jan. 13. Å Kgl. teatern har uppförts »Ragnhild», opera i en akt af prof. Emil Hartmann, text efter Hertz' »Sven Dyrings hus» af Jul. Lehman. För öfrigt har der uppförts »Faust», »Aida», och baletten »Coppelia». — Casinoteaterns program har alltjemt upptagit »Flagermusen» med fru Norrie som Rosalinda. — Den 11 Jan. gäfv Joh. Svendsen och Kgl. Kapellet sin 2:a och sista symfonikonsert (Wagner-konsert) med biträde af fru Ellen Gulbranson. — Å onsdagskonserten d. 13 d:s i konsertpalatsets stora sal under hr Joach. Andersens ledning, utfördes Beethovens »Pastoral»-symfoni, sång af frök. Margarethe Boye och »Festligt Indtog» ur Goldmarks »Drottningen af Saba». Billjetterna till dessa populära konserter kosta 1 krona i hela salen. — Vid Musikföreningens nästa konsert, med särskild Schubert-afdelning, kommer att gifvas Stenhammars körverk »Snöfrid». Fröken Esther Sidner är en bland de medverkande. — Folkteatern har med märklig framgång uppfört Humperdincks »Hans och Greta».

Wien. Edvard Griegs afskedskonsert egde rum på trettondagsafton. Han blef föremål för stormande ovationer och talrika bevis på sympati från publikens sida. Kronprinsessan Stephanie öfvervar konserten och begaf sig efter dess slut till maëstrons rum, der hon lät Grieg föreställas för sig. Hon uttalade sin glädje öfver den njutningsrika konserten och tillade, att hon själf med förkärlek sjöng den vid detta tillfälle föredragna Grieg-sången: »Jeg elsker dig».

Dresden. »Odyssevs hemkomst» är en ny opera af Aug. Bungert, ett verk som vid premiären å hofteatern här trettondagen gjorde stor succés. Efter första akten följde 6 inropningar, efter den sista 16. Operan är den tredje delen af tetralogien »Odysseus», som i förening med »Ilias», omfattande två operor »Achilles» och »Klytemnestra» utgör cykeln »Den homeriska världen». Bungert har, i likhet med Wagner, själf skrivit texten, som berömmes för skön lyrik och dramatisk kraft. Musiken säges vara original samt rik på frisk och fängslande melodi. Operan anses få vidsträckt spridning.

Dödsfall.

Pruckner, Dionys, professor, utmärkt pianist och lärare vid konservatoriet i Stuttgart sedan 1859, f. 12 maj 1834 i München, † 1 dec. i Heidelberg. P. var elev af Liszt, slog sig 1855 ned i Wien och har gjort många konsertresor (1871—72 i Nordamerika).

Wasielewski, W. J. von, kgl. musikdirektör, berömd musikskriftställare och äfven komponist, f. 17 juni 1822 nära Danzig, † 13 dec. i Sondershausen. En af Leipzigkonservatoriets första elever (1843—45) hade han till lärare Mendelssohn, M. Hauptmann och F. David, utbildades i första rummet till violinist och var 1850 konsertmästare i Düsseldorf hos Schumann, lefde sedan i Bonn (1852—55) och Dresden, slog sig åter ned i Bonn 1869 som stadsmusikdirektör och efter slutad praktisk verksamhet 1884 i Sondershausen. W. hade som skriftställare först framträtt i »Signale», samt Leipzig- och Dresdener-tidningar, utgaf sedan 1856 Robert Schumanns biografi, 1869 »Die Violine und ihre Meister», 1874 »Die Violine im 17. Jahrhundert und die Anfänge der Instrumentalcomposition», 1878 »Geschichte der Instrumentalmusik im 16. Jahrhundert», 1883 »Schumanniana» samt 1887 en Beethoven-biografi. Helt nyligen utgaf han sin självbiografi under titel »Aus siebzig Jahren» (Deutsch. Verlagsanstalt, Stuttgart).

I musiken hafva stora mästare utmärkt sig; men den, åt hvilken gudarne förlänat att i tonkonsten åter införa enkelhet och kraft, honom skall Apollo kalla sin vän.

M. Claudius.

Svensk Musiktidning

kommer 1897 att utgifvas efter samma plan som förut, innehållande *populär läsning i musikaliska ämnen, porträtter och biografier*. Tidningen utgifves såsom förut två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af 5 kronor pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å *Expeditionen, Kungstensgatan 56, 3 tr., i bok- och musikhandeln, å posten och tidningskontor. I landsorten prenumereras bäst å posten.*

Stockholms Musik-institut

Brahegatan 7 B, öfver gården 1 tr. upp.

Vårterminen börjar den 7 Januari och slutar den 7 Juni.

Undervisning meddelas uti *Pianospelning* och *Harmonilära*. Anmälningstid hvarje dag kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2. Efter den 7 Januari mottagnings- och anmälningstid måndagar och torsdagar kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2.

För närmare redogörelser tillhandahålles prospekt

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Hedvig Svensons Musikskola

öppnas åter den 15 Januari.

Anmälningar mottagas alla dagar kl. 12—2 och 5—6 e. m. från och med den 8 till den 15 Januari.

Prospekt tillhandahålles.

Stockholm, Döbelnsgatan 7, 3 tr. upp.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjugu
första
pris, in- och
utrikes.

Flyglar och Pianinos

Beqväma
afbetalnings-
vilkor.

Talrika vitsord

från framstående musici och konstnärer, bl. a. från Alfred Reisenauer, Professor Franz Neruda, Alfred Grünfeld, Moritz Rosenthal, Prof. Franz Mannstätt, Dir. Aug. Körling, Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass samt Kungl. Musikaliska Akademien och Göteborgs mera framstående musici och musiklärarinnor.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechters berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.

43 Regeringsgatan 43.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från J. G. Malmsjö.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,



hvarå de nyaste uppfinningar och förbättringar tillämpas, äro af våra förnämsta orgelkännare såväl i Stockholm som i landsorten **enhälligt** vitsordade för att vara de **bästa** i Norden tillverkade. Prisbelönte i Köpenhamn 1888 (enda pris med medalj), i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890 (första pris). Priskuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.
Kontor och utställning i Stockholm:
Mästersamuelsgatan 24.

Svensk Musiktidnings

Musikalbum X

Pris 1 krona

fins till salu å Expeditionen, Kungstensgatan 56, 3 tr., samt i bok- och musikhandeln.

Innehåll: för piano: **G. Hägg: Vals-Arabesk**, **Karl Valentin: Om Våren**, **A. M. Myrberg: Berceuse**, **H. Goetz: Andantino** ur Sonatine op. 8, **G. F. Lange: Melankoli**; sång med piano: **Gösta Geijer: Harpolekarens sång** ur »Vapensmeden» af V. Rydberg för baryton (e—e).

Obs.! Karl Valentins pianostycke **Om Våren** har vunnit mycket bifall, speladt af komponisten å Marteau-Viardot-Valentin konserterna i höst.

I Musik- och Bokhandeln har i dessa dagar utkommit:

Populär Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. **H. von Bocklet.**

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, cloth-band 4 kr.

»Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige.»
(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel

17 Fredsgatan 17.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och

2—3 e. m.

Frans J. Huss.

Musikinstrument



af *alla slag* förskrifver man billigast från

Conrad Eschenbachs Fabrik
Markneukirchen 7 S:a

Illustrerad Prislista gratis.

Agent sökes.

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å **2 kronor** hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

OBS. Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris (endast kontant) å expeditionen.

Innehåll: Franz Schubert, I (med porträtt). — Bayreuth, efter F. Weingartner. — Beethoven och Göthe (forts. och slut). — Musikaliskt värdefulla pianoctyder. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.